

Другъ бранитель на православіе-то въ XII-ья вѣкъ е былъ още Мьгленскій епископъ Иларионъ. Негова-та епархія бѣше пълна съ еретици, отъ кои-то да ѣ очисти, излѣзълъ наерѣшъ имъ съ свои-ты проповѣди, съ кои-то гы и побѣдилъ, нъ испыталъ и силъ-тѣ на еретическѣ-тѣ имъ дързость. Мнозина отъ тѣхъ той бѣше възвѣржалъ вече пакъ въ пазухы-ты на черковѣ-тѣ, а останѣли-ти сѣ ядосали отгорѣ му затова, та го замѣрили съ камъни и изхвърлили изъ вѣнъ града. Тогава Мьгленъ бѣше подъ власть-тѣ на императора Мануила, кой-то като ся научилъ затова, испѣдилъ гы до единъ отъ тамъ, и на мѣсто-то, дѣто ся събирали да ся молятъ, ся въздигнало манастиръ. Мьгленъ ся очистилъ вече отъ тѣхъ, дордѣ живѣлъ Св. Иларионъ, нъ кога-то умрѣлъ, тѣ, кои-то повече-то ся бѣхъ прибрали кадѣ Сѣвернѣ Българинъ, дѣто ся задържали чакъ до XIV-ый вѣкъ, напълнили пакъ. Сѣврѣменно ся домъкналъ отъ Цариградъ и Калугеринъ-тъ Теодоритъ въ Търново, та донесълъ пакъ и нечестіе-то на Варлаама и Акин-та; той училъ хора-та, да ся кланятъ на единъ дѣбъ, и да си принасятъ тамъ жертвы-ты. Още знаелъ и да врачюва, та сполучилъ съ това да примамы почти повече-то отъ Търновци-ты камъ себе си, и негли щяше да гы примамы сичкы-ты, ако прѣподобный Теодосій Търновскій не бѣше отеѣкълъ дѣба, и запрѣварилъ зло-то, като го поразилъ и испѣдилъ отъ Търново заедно съ послѣдователи-ты му. Малко подиръ това пакъ дошли други двама калугери, Лазаръ и Кирилъ Боссота. Тѣ и двама-та были ученици на мръснѣ-тѣ Калугеркѣ Принѣ. Тя бѣше богомилка и живѣше въ Солунъ, дѣто ѣ посѣщавали калугери-ти, кои-то заразявани отъ ересь-тѣ ѣ, разнасяхъ ѣ насякадѣ, скытаещъ ся по разны страны. Тѣй тѣ ѣ принесли и въ Св. Горѣ, отъ дѣто, като размирявали три години тамъ съ неѣ, гы испѣдили, па тогава отишли въ Търново. Тамъ Лазаръ ходялъ голъ-голеничкѣ и каралъ хора-та да ся скопятъ. Кирилъ былъ нѣкакъ си по-прибраничкѣ и по-умень отъ него, за туй и по-лесно намиралъ послѣдователи, отъ кои-то по-забѣлѣжителенъ е священникъ-тъ Стефанъ.

Това смѣтило Патриарха Теодосія, кой-то не бѣше ученъ человекъ, та ся посвѣтувалъ съ прѣподобнаго Теодосія Търновскій за мѣркы-ты, кои-то трябаше да ся земѣтъ, та да ся прѣкратятъ и тѣхны-ти успѣхы. Пр. Теодосій видѣлъ за по-добрѣ, да ся свыка противу имъ съборъ, кой-то ся и събралъ (1350) отъ сичкыя черковенъ причетъ и Синклитъ, при присѣтствіе-то на царъ Александра и Патриарха Теодосія, и ся посрамили и избличили